EUROPESE
COMMISSIE

Brussel, 15.7.2019
COM(2019) 336 final

VERSLAG VAN DE COMMISSIE AAN DE RAAD

over de tenuitvoerlegging van de financiële bijstand aan de landen en gebieden overzee in het kader van het 11e Europees Ontwikkelingsfonds

Inleiding

Het LGO-besluit[1] vormt het juridische kader voor de betrekkingen tussen de landen en gebieden overzee[2] (LGO), de lidstaten waarmee zij banden hebben en de Europese Unie. Overeenkomstig het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU)[3] heeft het LGO-besluit tot doel de duurzame ontwikkeling van de LGO te ondersteunen en de waarden van de Unie te bevorderen in de rest van de wereld.

Financiële steun aan de LGO wordt voornamelijk verleend via het Europees Ontwikkelingsfonds (EOF), waarbij uit hoofde van het 11e EOF een bedrag van 364,5 miljoen EUR werd toegewezen voor de programmeringsperiode 2014-2020[4].

Overeenkomstig artikel 91 van het LGO-besluit beschrijft dit verslag de vorderingen die in 2018 zijn gemaakt met de besteding van de voor de LGO bestemde middelen van het 11e EOF.

Financiële middelen uit hoofde van het 11e EOF — LGO

De middelen van het 11e EOF die ter beschikking worden gesteld aan de LGO, worden opgesplitst in de volgende toewijzingen, gebaseerd op bijlage 2 bij het LGO-besluit:

- 229,5 miljoen EUR voor de territoriale (bilaterale) toewijzingen;
- 100 miljoen EUR voor regionale samenwerking en integratie;
- 21,5 miljoen EUR voor humanitaire hulp en spoedhulp, of steun bij fluctuaties van de exportopbrengsten;
- 5 miljoen EUR voor rentesubsidies en technische bijstand via de LGO-investeringsfaciliteit van de EIB;
- 8,5 miljoen EUR voor studies en technische bijstand overeenkomstig artikel 81 van het LGO-besluit.

Zestien LGO komen in aanmerking voor een territoriale toewijzing uit hoofde van het 11e EOF, gedefinieerd aan de hand van de in het LGO-besluit vastgestelde criteria. Groenland wordt rechtstreeks gefinancierd uit de algemene begroting van de EU op grond van het besluit inzake Groenland[5].

[1] Besluit 2013/755/EU van de Raad van 25 november 2013 betreffende de associatie van de landen en gebieden overzee met de Europese Unie.

[2] De landen en gebieden overzee van de EU zijn: Groenland, Nieuw-Caledonië en onderhorigheden, Frans-Polynesië, Franse Zuidelijke en Zuidpoolgebieden, Wallis en Futuna, Saint Pierre en Miquelon, Saint-Barthélemy, Aruba, Bonaire, Curaçao, Saba, Sint-Eustatius, Sint-Maarten, Anguilla, Kaaimaneilanden, Falklandeilanden, Zuid-Georgia en de Zuidelijke Sandwicheilanden, Montserrat, Pitcairneilanden, Sint-Helena en onderhorigheden (nu Sint-Helena, Ascension en Tristan da Cunha genoemd), Brits Antarctica, Brits gebied in de Indische Oceaan, Turks- en Caicoseilanden, Britse Maagdeneilanden, Bermuda.

[3] Vierde deel van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (PB C 326 van 26.10.2012, blz. 206).

[4] PB L 210 van 6.8.2013, blz. 1 - Intern Akkoord tussen de vertegenwoordigers van de regeringen van de lidstaten van de Europese Unie, in het kader van de Raad bijeen, betreffende de financiering van de steun van de Europese Unie binnen het meerjarig financieel kader voor de periode 2014-2020, overeenkomstig de ACS-EU-partnerschapsovereenkomst, en betreffende de toewijzing van financiële bijstand ten behoeve van de landen en gebieden overzee waarop de bepalingen van het vierde deel van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie van toepassing zijn.

[5] Besluit 2014/137/EU van de Raad van 14 maart 2014 inzake de betrekkingen tussen de Europese Unie, enerzijds, en Groenland en het Koninkrijk Denemarken, anderzijds, voorziet in een toewijzing van

De drie regionale programma's zijn gericht op de bevordering van samenwerking tussen LGO in dezelfde regio met vergelijkbare problemen en prioriteiten. De uitwerking en uitvoering van alomvattende regionale programma's en projecten op dit vlak worden ondersteund door acties in het kader van de regionale toewijzing. Partnerschappen met andere financieringsbronnen, waaronder andere financieringsinstrumenten van de Europese Unie, worden aangemoedigd door middel van samenwerking met de naburige landen in Afrika, het Caribisch gebied en de Stille Oceaan (ACS-landen) en/of derde landen, alsook met de ultraperifere regio's van de EU.

Naast territoriale en regionale programma's zal het **thematische programma**, het enige programma voor "alle LGO" in het kader van het 11e EOF, de regionale samenwerking tussen de LGO bevorderen.

Programmeringsproces voor het 11e EOF-LGO

In het vierde deel van het LGO-besluit wordt een **specifiek programmeringsproces voor de LGO** vastgesteld. Anders dan voor de groep van staten in Afrika, het Caribisch gebied en de Stille Oceaan (ACS), is de programmering niet gebaseerd op nationale indicatieve programma's, maar verloopt zij volgens **een eenstapsproces, namelijk de uitwerking van een programmeringsdocument, dat uit twee delen bestaat: a) de responsstrategie van de EU (deel A) en b) het actiedocument (deel B).**

De **Commissie stelt slechts één formeel besluit** vast ter goedkeuring van het programmeringsdocument voor elk land/gebied, dat betrekking heeft op zowel de strategische oriëntaties als het gedetailleerde programma.

Begrotingssteun is de uitvoeringswijze die de voorkeur krijgt bij territoriale toewijzingen in de LGO (tot op heden kunnen twaalf van de zestien LGO een beroep doen op middelen van het EOF). Dit is een positieve verandering ten opzichte van de uitvoeringswijze die eerder in verscheidene LGO werd gehanteerd. Met begrotingssteun kunnen sectoroverschrijdende, langdurige en structurele problemen en bedreigingen op een efficiënte wijze worden aangepakt en kan een constructieve beleidsdialoog worden gehandhaafd.

LGO zijn in de eerste plaats verantwoordelijk voor de uitwerking van programmeringsdocumenten, met inbegrip van de prioriteiten waarop hun strategieën zijn gebaseerd en waarvoor het nodige lokale overleg wordt gewaarborgd. Op verzoek van de LGO werd technische bijstand beschikbaar gesteld om de LGO te ondersteunen bij het programmeringsproces, overeenkomstig artikel 81 van het LGO-besluit.

Situatie in 2018

a) Territoriale uitvoering van het 11e EOF

Dankzij de gezamenlijke inzet van alle betrokken partijen is in 2018 vooruitgang geboekt bij de programmering van het 11e EOF door middel van een betere coördinatie en dialoog. Met de goedkeuring van de programmeringsdocumenten van het 11e EOF voor Sint-Helena en Montserrat, hebben twaalf van de zestien LGO met een territoriale toewijzing eind 2018 hun programmering afgerond. Verscheidene andere LGO hebben aanzienlijke vooruitgang

217,8 miljoen EUR voor de periode 2014-2020 voor samenwerking tussen de Unie en Groenland op een gebied van wederzijds belang.

geboekt met het oog op een afronding begin 2019[6]. Wat de uitvoering betreft, is in 2018 een bedrag van 58,62 miljoen EUR uitgekeerd in het kader van het 11e EOF voor de LGO (zie bijlage1).

Wat de tenuitvoerlegging in de loop van 2018 betreft:

Caribisch gebied:

- In de sector **duurzame energie** zijn de betalingen afgerond van de programma's voor begrotingssteun in Sint Eustatius (eerste en tweede vaste tranche: 2,2 miljoen EUR) en Saba (tweede vaste tranche: 1,4 miljoen EUR), hetgeen heeft geresulteerd in een toegenomen weerbaarheid van de sector, hernieuwbare energieproductie en meer stabiele energienetwerken.
- In de **onderwijssector** is vooruitgang geboekt dankzij de lopende programma's voor begrotingssteun's aan Anguilla (tweede vaste tranche: 1,75 miljoen EUR + 2,8 miljoen EUR extra betaling uit B-enveloppe-) en Turks- en Caicoseilanden (tweede vaste tranche: 1 miljoen EUR + eerste variabele tranche: 3,8 miljoen EUR + 2 miljoen extra betaling uit B-enveloppe), waardoor **lager en middelbaar onderwijs en technisch en beroepsonderwijs en -opleiding** beter kunnen voorzien in de huidige en toekomstige behoeften van de arbeidsmarkt.
- In 2018 werd ook het **11e EOF-programmeringsdocument voor Montserrat (18,4 miljoen EUR) vastgesteld en ondertekend** om de **economische groei** te ondersteunen en om ontwikkelingen op het gebied van concentratiesectoren zoals hernieuwbare energie en toerisme te bevorderen. De eerste uitbetaling vond plaats (eerste vaste tranche: 5,4 miljoen EUR + 0,32 miljoen EUR extra betaling uit B-enveloppe). Dit programma voor begrotingssteun vormt een voortzetting van het programma voor begrotingssteun van het 10e EOF dat bijdraagt aan het plan voor duurzame ontwikkeling van het eiland.

Pacifisch gebied:

- Op het gebied van **toerisme** heeft Frans-Polynesië (eerste vaste tranche: 7,45 miljoen EUR) vooruitgang geboekt inzake sectoraal beleid, ondersteund door een programma voor sectorale begrotingssteun, waarbij toeristische aantrekkingskracht en de werkgelegenheid werden bevorderd. Het programmeringsdocument van het 11e EOF inzake toerisme voor de Pitcairneilanden is in 2017 goedgekeurd en in 2018 ondertekend. Het is een voortzetting is van het programma voor begrotingssteun van het 10e EOF in dezelfde sector, dat in 2018 werd voltooid.
- Op het gebied van **werkgelegenheidsbeleid** ging Nieuw-Caledonië door met de tenuitvoerlegging van zijn beleid om de inzetbaarheid op de arbeidsmarkt te vergroten, met name door middel van technische en beroepsopleiding.
- Op het gebied van **digitale ontwikkeling en connectiviteit** hebben Wallis en Futuna aanzienlijke vooruitgang geboekt met betrekking tot hun digitale strategie (uitbetaling van de eerste vaste tranche: 12 miljoen EUR). Nu digitale toegankelijkheid van essentieel belang is en nieuwe economische kansen biedt, ondersteunt het programma

[6] De territoriale programma's voor Aruba (13,05 miljoen EUR) en Bonaire (3,95 miljoen EUR) zijn in februari 2019 goedgekeurd. Het programmeringsproces voor Curaçao (16,95 miljoen EUR) en Sint-Maarten (7 miljoen EUR) is aan de gang, met een geplande datum voor goedkeuring in 2019/2020.

met name de uitrol van de Tui-Samoa breedbandkabel naar Wallis en Futuna, die snelle breedbandconnectiviteit biedt.

Andere LGO:

- Zowel de Falklandeilanden als Sint-Helena hadden baat bij **connectiviteits**programma's in het kader van het 11e EOF. In Sint-Helena is begin 2018 **het programmeringsdocument vastgesteld** en is er vooruitgang geboekt met de uitvoering van de digitale strategie (uitbetaling van de eerste vaste tranche: 10 miljoen EUR) In de Falkenlands werd een eerste aanzet gegeven tot een versnelde oplevering van infrastructuur voor vervoer en connectiviteit (uitbetaling van de eerste vaste tranche: 2 miljoen EUR).

- Op het gebied van **toerisme** heeft Saint-Pierre-et-Miquelon gezorgd voor een betere toegankelijkheid voor toeristen, met als gevolg dat Saint Pierre tijdens het hoogseizoen nu "volgeboekt" is (uitbetaling van de eerste variabele tranche: 3,25 miljoen EUR + derde vaste tranche: 3,25 miljoen EUR).

Over het algemeen en gedurende het hele jaar hebben de programma's voor begrotingssteun geleid tot regelmatige beleidsdialogen met partnerlanden van de LGO over hervormingen van het beheer van de overheidsfinanciën, het sectoraal beleid en de macro-economische situatie.

In 2018 werd **technische bijstand** verleend ter ondersteuning van de territoriale en regionale ordonnateurs in het programmeringsproces. Aan het einde van 2018 waren contracten voor technische bijstand of studies opgesteld voor een totaal van 3,6 miljoen EUR via de faciliteiten I en II van het 11e EOF voor technische samenwerking, om de sectorale strategieën van de LGO uit te werken of om te bepalen welke LGO in aanmerking komen voor begrotingssteun.

b) Regionale samenwerking in het kader van het 11e EOF

In 2018 werd aanzienlijke vooruitgang geboekt met de goedkeuring van de drie regionale LGO-programma's van het 11e EOF:

- Voor het **Pacifisch gebied** zal het regionale programma "PROTEGE" (*Projet régional océanien des territoires pour la gestion durable des écosystèmes* — 36 miljoen EUR), dat in februari 2018 is ondertekend, de duurzame en veerkrachtige ontwikkeling van de regio ondersteunen door de biodiversiteit en de hernieuwbare natuurlijke hulpbronnen te beschermen. Met dit programma wordt voortgebouwd op het regionale programma "INTEGRE" (*Initiative des territoires pour la gestion régionale de l'environnement* - 12 miljoen EUR) dat gericht is op geïntegreerd kustbeheer en de ontwikkeling van regionale netwerken (zoals biologische landbouw, afvalbeheer en aanpassing aan de klimaatverandering).

- Voor de **Indische Oceaan** heeft het in februari 2018 ondertekende regionale programma (4 miljoen EUR) tot doel het toezicht op en de observatie van terrestrische en mariene ecosystemen in de Franse Zuidelijke en Zuidpoolgebieden te verbeteren, ecosystemen te herstellen en de mechanismen voor het voorkomen van effecten van klimaatverandering te versterken. Het vorige regionale EOF van het 10e EOF was toegespitst op het verbeteren van het duurzame beheer van het natuurlijke erfgoed (zowel terrestrisch als marien) van Mayotte en de verspreide Franse eilanden (*Îles Éparses*) (3 miljoen EUR) door middel van instrumenten ter ondersteuning van beoordeling en besluitvorming.

- In het **Caribisch gebied** zal het in oktober 2018 ondertekende regionale programma "ReSEMBID" (Resilience Sustainable Energy and Marine Biodiversiteit, 40 miljoen EUR) ecologisch duurzame economische ontwikkeling versterken door zich te richten op veerkracht, duurzame energie en mariene biodiversiteit. Dit programma zal de energie-efficiëntie van infrastructuur bevorderen die een grote invloed heeft op het energieverbruik, de bescherming en het duurzame beheer van de mariene biodiversiteit verbeteren en het vermogen vergroten om zich aan te passen aan terugkerende extreme natuurverschijnselen.

In de loop van 2018 is ook vooruitgang geboekt met de opstelling van het **thematische programma voor alle LGO van het 11e EOF** waarbij met alle LGO een overeenkomst is bereikt over de twee concentratiesectoren van duurzame energie en klimaatverandering (met inbegrip van weerbaarheid)[7].

Ten slotte heeft de EU in 2018 door middel van een **exploitatiesubsidie (1,1 miljoen EUR voor twee jaar) steun verleend aan de associatie van de landen en gebieden overzee (OCTA)** om de capaciteit van de OCTA voor de uitvoering van haar mandaat te versterken. Hierbij ging het met name over de coördinatie bij de LGO-partners om de dialoog met de EU te vergemakkelijken, het partnerschap te bevorderen en de collectieve werkzaamheden van de leden van de OCTA te ondersteunen op verschillende gebieden van wederzijds belang binnen de associatie tussen de EU en de LGO.

c) Orkanen in het Caribisch gebied

In september 2017 hebben twee orkanen van categorie 5 verschillende LGO in het Caribisch gebied getroffen, met levensbedreigende windsnelheden, stormvloeden en zware regenval. Daardoor is grote schade ontstaan aan woningen en basisinfrastructuur. De zwaarst getroffen LGO waren Anguilla, Sint-Maarten, de Turks- en Caicoseilanden, Saint-Barthélemy en de Britse Maagdeneilanden. Op Montserrat, Saba en Sint-Eustatius werd eveneens schade geleden.

De herstelstrategie was gebaseerd op een combinatie van noodhulp tot april 2018 en aanvullende acties op nationaal en regionaal niveau, die in 2018 werden voortgezet. **De niet-toegewezen B-enveloppe van 21,5 miljoen EUR in het kader van het 11e EOF is in 2018 beschikbaar gesteld voor een bedrag van 15,04 miljoen EUR** ten voordele van Anguilla (2,8 miljoen EUR); Montserrat (0,32 miljoen EUR), Sint-Maarten (7 miljoen EUR), Britse Maagdeneilanden (2 miljoen EUR) en Turks- en Caicoseilanden (2,92 miljoen EUR) voor **bijstand na de noodfase**.[8]

Daarnaast hebben de diensten van de Commissie samen met de autoriteiten van de LGO actief samengewerkt om ervoor te zorgen dat de territoriale en regionale programma's van het 11e EOF waren aangepast om de nasleep van de orkaan in de LGO aan te pakken en hen te ondersteunen bij hun inspanningen om de weerbaarheid te vergroten. Een horizontaal segment inzake weerbaarheid werd opgenomen in het kader van het regionale programma voor het Caribisch gebied van het 11e EOF (40 miljoen EUR). De helft van de totale begroting (20 miljoen EUR) werd naar dit segment overgeheveld om de opbouw van weerbaarheid op de lange termijn in de LGO te ondersteunen, overeenkomstig de Europese

[7] Het financieringsbesluit van de Commissie betreffende dit programma (C (2019) 1595) is in februari 2019 vastgesteld.

[8] De twee bijzondere steunmaatregelen voor Sint Maarten en de Britse Maagdeneilanden zijn goedgekeurd vóór het 17e LGO-EU-forum 2019.

consensus inzake ontwikkeling. In het kader van de faciliteit voor natuurrampen van het EOF is in 2018 in onder meer Anguilla, Britse Maagdeneilanden, Montserrat, en de Turks- en Caicoseilanden de aanzet gegeven voor een aantal regionale acties voor rampenparaatheid.

d) Institutionele dialoog

De diensten van de Europese Commissie hebben de LGO actief ondersteund gedurende het hele programmeringsproces sinds de aanvang ervan in december 2013, door specifieke seminars, workshops en conferenties te faciliteren om gesprekken over gemeenschappelijke prioriteiten en doelstellingen mogelijk te maken. In de loop van 2018 hebben er talrijke uitwisselingen plaatsgevonden.

LGO-EU-forum

Voortbouwend op de resultaten van de verschillende raadplegingsbijeenkomsten van 2017 was de week van het **16e LGO-EU-forum** (19-23 februari 2018) een goede gelegenheid om van gedachten te wisselen en de betrekkingen tussen de LGO en de EU voor de periode na 2020 te bespreken.

In de **conclusies van het 16e LGO-EU-forum** (23 februari 2018) hebben de EU, de LGO en de lidstaten waarmee de LGO banden hebben, opnieuw bevestigd dat zij vastbesloten zijn duurzame oplossingen te vinden voor steeds complexere en onderling verbonden problemen, en maakten zij opnieuw duidelijk dat zij zich sterk blijven maken voor een duurzame energietransitie, met inbegrip van een betere toegang tot moderne energiediensten, hernieuwbare energie en energie-efficiëntie.

Op **technisch niveau** waren de **trilaterale bijeenkomsten** in de marge van het 16e LGO-EU-forum tussen vertegenwoordigers van de Commissie, de territoriale/regionale ordonnateurs van de LGO en de lidstaten waarmee de LGO banden hebben, een gelegenheid om kwesties in verband met de programmering en tenuitvoerlegging van de samenwerking te bespreken en de volgende stappen te plannen.

Op **politiek niveau** waren de **trilaterale bijeenkomsten** (22 februari 2018) tussen de Europese commissaris voor Internationale Samenwerking en Ontwikkeling, Neven Mimica, de hoofden van de delegaties van de LGO en de lidstaten waarmee de LGO banden hebben, een nuttige gelegenheid om de politieke prioriteiten voor de LGO onder de aandacht te brengen en hun standpunten over de periode na 2020 te delen.

Daarnaast vond op de dag vóór de trilaterale bijeenkomsten (21 februari 2018) een belangrijk **evenement op het gebied van het oceaanbeleid, bestuur en het potentieel op het gebied van blauwe groei** plaats, met deelname van de LGO, de lidstaten, de Commissie en de Voedsel- en Landbouworganisatie (FAO).

Tripartiete bijeenkomsten

Voorts is vooruitgang geboekt met het overleg over de gemeenschappelijke strategische prioriteiten via verscheidene dialoogfora van de associatie die in het kader van het LGO-besluit werden ingesteld. **Op technisch niveau zijn in 2018 (januari, april, juli, oktober en december[9]) vijf tripartiete bijeenkomsten georganiseerd tussen de Commissie, vertegenwoordigers van de LGO en de lidstaten waarmee zij banden hebben**, met een platform voor dialoog tussen de Commissie, de LGO en de vertegenwoordigers van de

[9] De tripartiete bijeenkomst van december 2018 werd georganiseerd door de voor begin 2019 geplande tripartiete bijeenkomst te vervroegen om het aanstaande Forum beter voor te bereiden.

lidstaten, met name om toezicht te houden op de voortgang van de programmering en uitvoering van het 11e EOF.

Partnerschapswerkgroepen en -workshops

Op 16 januari 2018 kwam een partnerschapswerkgroep bijeen over **handel en regionale integratie** om van gedachten te wisselen over de verschillende aspecten van de preferentiële status van de LGO in het handelsverkeer met de EU en over alle bredere handelskwesties van gemeenschappelijk belang.

Op 13 maart 2018 vond een bijeenkomst plaats van de partnerschapswerkgroep over **financiële diensten** waar het proces van de vaststelling van de gemeenschappelijke EU-lijst van jurisdicties die niet-coöperatief zijn op belastinggebied werd besproken. Eind mei vond in Brussel een **internationale belastingworkshop** plaats om de LGO een overzicht te geven van de internationale normen en criteria waarop de Europese Unie haar criteria baseert en om de dialoog tussen de technische deskundigen van de LGO en de internationale partners te vergemakkelijken.

In november 2018 heeft de OCTA, met steun van de Commissie een **workshop over EU-programma's** georganiseerd. Deze workshop was gericht op versterking van de capaciteit van de LGO om aanvragen in te dienen voor de belangrijkste EU-programma's die van belang zijn voor de LGO, zoals onderzoek en innovatie, COSME en Erasmus+.

Europese Investeringsbank (EIB)

Het LGO-besluit voorziet in financiële bijstand aan de LGO via door de EIB beheerde financiële mechanismen: de LGO-investeringsfaciliteit (huidig dotatiekapitaal: 48,5 miljoen EUR), de financiering voor rentesubsidies en technische bijstand (5 miljoen EUR) en de eigen middelen van de EIB (tot 100 miljoen EUR voor de periode 2014-2020 in het kader van het 3e Financieel Protocol).

In het kader van deze drie enveloppen zijn in 2018 geen nieuwe verrichtingen ondertekend. In het kader van de LGO-investeringsfaciliteit van de EIB zijn er activiteiten aan de gang ten belope van een bedrag van 61,4 miljoen EUR eind 2018 (dit bedrag is hoger dan het aanvangskapitaal omdat het gaat om een revolverend fonds en sommige terugvloeiende middelen opnieuw zijn uitgeleend). Wat de enveloppe voor rentesubsidies en technische bijstand betreft, is in 2014 slechts 25 497 EUR van de beschikbare 5 miljoen EUR gebruikt voor een rentesubsidie in Frans Polynesië. Uit hoofde van de eigen middelen van de EIB voor de LGO sloot de EIB in 2015 een leningsovereenkomst af met Nieuw-Caledonië, waarbij een investeringslening van 20 miljoen EUR werd verstrekt voor de bouw van een nieuw ziekenhuis.

Wat de resterende middelen betreft, worden de op stapel staande projecten gemonitord en beoordeeld met het oog op de volledige benutting van de beschikbare middelen tegen eind 2020.

Een blik op de toekomst

Het jaar 2019 is cruciaal voor de LGO: in 2019 wordt onderhandeld over het nieuwe LGO-besluit, het meerjarig financieel kader 2021-2027 van de EU en het post-Cotonou-kader. Deze onderhandelingen vallen ook samen met het terugtredingsproces van het Verenigd Koninkrijk uit de EU.

In dit verband zal een permanente dialoog met de LGO van het allergrootste belang én politiek relevant zijn. Dit proces zal worden geschraagd door voortgezette steun voor de LGO-associatie en de LGO via de faciliteit voor technische samenwerking.

Tegelijkertijd zal de Europese Commissie steun blijven bieden aan de door de orkanen of noodsituaties getroffen LGO voor hun inspanningen voor wederopbouw, en werkt zij met hen samen om optimaal tegemoet te komen aan hun behoeften.

Ten slotte zal vooruitgang bij de programmering van de twee resterende territoriale programma's in 2019 essentieel zijn om ervoor te zorgen dat de totale middelen die in het kader van het 11e EOF voor de LGO beschikbaar zijn, worden vastgelegd[10].

[10] Het programmeringsproces voor Curaçao (16,95 miljoen EUR) en Sint-Maarten (7 miljoen EUR) is aan de gang, met een geplande datum voor goedkeuring in 2019/2020.